

UOT 373

Y.T.Rzayeva, G.N.Məmmədova, L.S.İsmayılova
Azərbaycan Dövlət Pedaqoji Universiteti
Sabunçu rayonu 78 saylı tam orta məktəb
yaqut_rzayeva@mail.ru

TEKNOLOGIYA DƏRSLƏRİNDƏ KİÇİKYAŞLI MƏKTƏBLİLƏRİN TEKNOLOJİ BACARIQLARININ İNKİŞAF ETDİRİLMƏSİ YOLLARI

Açar sözlər: texnologiya, təlim prosesi, kurikulum, kicikyaşlı məktəbli, əmək fəaliyyəti, bacarıq, şəxsiyyət

İbtidai məktəbdə texnologiya (əmək təlimi) üzrə təlim prosesinin qurulmasına yaradıcı yanaşma bu fənnin xarakterik xüsusiyyətlərindən irəli gəlir ki, bu da şagirdlərdə təkcə insanın ətraf aləmlə qarşılıqlı təsiri, cəmiyyətin inkişafında insanların əmək fəaliyyətinin rolu haqqında təsəvvürləri formalaşdırmır, həm də şagirdlərdə ilkin texnoloji biliklərin, mühüm əmək bacarıqları və vərdislərinin formalaşmasına imkan verir.

Texnologiyanın tədris fənni kimi xarakterik xüsusiyyətləri təlimin məzmununun praktikiyönümlü istiqamətdə olması, digər təhsil sahələrində və tədris fənlərinin öyrənilməsi zamanı əldə edilən biliklərin, texniki və texnoloji məsələlərin həlli üçün, evdə əmək vəzifələrinin yerinə yetirilməsi üçün qazanılan praktik təcrübənin tətbiqidir.

Я.Т.Рзаева, Г.Н.Мамедова, Л.С.Исмаилова

ПУТИ РАЗВИТИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ УМЕНИЙ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ НА УРОКАХ ТЕХНОЛОГИИ

Ключевые слова: технология, процесс обучения, курикулум, младший школьник, трудовая деятельность, умение, личность

Деятельностный подход к построению процесса обучения по технологии (труду) в начальной школе является основной характерной особенностью этого учебного предмета, что способствует формированию у учащихся не только представлений о взаимодействии человека и окружающего мира, о роли трудовой деятельности людей в развитии общества. Но и позволяет сформировать у учащихся начальные технологические знания, важнейшие трудовые умения и навыки.

Характерными особенностями учебного предмета технологии являются практико-ориентированная направленность содержания обучения, применение знаний, полученных при изучении других образовательных областей и учебных предметов для решения технических и технологических задач, применение полученного опыта практической деятельности для выполнения домашних трудовых обязанностей.

Y.T.Rzayeva, G.N.Mammadova, L.S.Ismailova

WAYS OF DEVELOPMENT OF TECHNOLOGICAL SKILLS OF YOUNGER STUDENTS IN TECHNOLOGY CLASSES

Keywords: *texnoloji, learning pocess, kurrikulum, young schoolgirl, work ekperience, skill, person*

The activity approach to building the learning process of technology (labor) in elementary school is the main characteristic feature of this school subject, which contributes to the formation in students of not only ideas about the interaction between man and the surrounding world, about the role of people's work activity in the development of society. But it also allows students to form the initial technological knowledge, the most important labor skills.

Characteristic features of the curriculum technology are the practice-oriented orientation of the content of training, the application of knowledge gained from the study of other educational areas and subjects to solve technical and technological problems, the application of practical experience to perform household work duties.

Müasir dövrdə məktəbin işinin səmərəliliyi onunla müəyyən edilir ki, oradakı təlim-tərbiyə prosesi hər bir şagirdin texnoloji bacarıqlarının və yaradıcı qabiliyyətlərinin inkişafını təmin edir, yaradıcı məktəbli şəxsiyyətini formalaşdırır, onun texnoloji bacarıqlarını təkmilləşdirərək yaradıcı idraki fəaliyyətə hazırlayır.

Orta ümumtəhsil məktəblərində ibtidai siniflər üçün “Texnologiya” fənni üzrə müasir kurikulumlar “Azərbaycan Respublikasında ümumi orta təhsilin dövlət standartları” əsasında yaradılmışdır. Onlar fənlərarası və fəndaxili əlaqələr, təlim prosesinin məntiqi və kiçikyaşlı məktəblilərin yaş xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla təhsil standartlarının məzmununun konkretləşdirilməsi məqsədilə işlənilmişdir.

İbtidai məktəbdə texnologiya (əmək təlimi) üzrə təlim prosesinin qurulmasına yaradıcı yanaşma bu fənnin xarakterik xüsusiyyətlərindən irəli gəlir ki, bu da şagirdlərdə təkcə insanın ətraf aləmlə qarşılıqlı təsiri, cəmiyyətin inkişafında insanların əmək fəaliyyətinin rolu haqqında təsəvvürləri formalaşdırmır, həm də şagirdlərdə ilkin texnoloji biliklərin, mühüm əmək bacarıqları və vərdislərinin formalaşmasına imkan verir.

Şagirdlərin təlimi müxtəlif materiallardan məmulatın hazırlanmasında konkret texnoloji əməliyyatları dərk etməsi və layihəli fəaliyyətin ilkin bacarıqlarını mənimsəməsi üzərində qurulur. Praktiki fəaliyyətin növləri, praktik işlərin ardıcılığı, şagirdlərin yaş xüsusiyyətləri ilə müəyyən edilir və məmulatların hazırlanma dərəcəsinin mürəkkəbliyinin tədricən artırılması əsasında və şagirdlərin yaradıcı səyi və müstəqilliyinin təzahürü imkanları nəzərə alınmaqla müəyyən edilir.

Texnologiyanın tədris fənni kimi xarakterik xüsusiyyətləri təlimin məzmunun praktikiyönümlü istiqamətdə olması, digər təhsil sahələrində və tədris fənlərinin öyrənilməsi zamanı əldə edilən biliklərin, texniki və texnoloji məsələlərin həlli üçün, evdə əmək vəzifələrinin yerinə yetirilməsi üçün qazanılan praktik təcrübənin tətbiqidir.

Sözügedən fənnin təliminin texnoloji istiqamətliliyindən asılı olmayaraq kurikulumda ümumi əmək biliklərinin öyrənilməsi, uyğun bacarıq və fəaliyyət üsulunun mənimsənilməsi, müxtəlif materiallardan və konstruktor hissəciklərindən məlumatların hazırlanması üzrə mütləq praktik fəaliyyət təcrübəsi qazanılması nəzərdə tutulur.

Texnologiya fənni üzrə proqramlar müxtəlif dövrlərdə müxtəlif müəlliflər tərəfindən yaradıcı şəxsiyyətin çoxcəhətli modelləri əsasında işlənilib hazırlanmışdır.

Son dövrlərdə ibtidai siniflərdə “Texnologiya” fənni üzrə N.Axundov, H.Əhmədov, S.Yəhyayeva, X.Səlimova və N.Əliyevanın fənn kurikulumuna (müəllifləri A.Əhmədov və Ə.Abbasov) uyğun tərtib etdikləri dərsliklərin əsasında əmək təlimi (“Texnologiya”) kursunun yeni konsepsiyası durur ki, bu da məktəb təcrübəsində ilk dəfə olaraq şagirdləri peşə-texnoloji hazırlığın dar çərçivəsindən çıxarib ümumi təhsil sisteminə qovuşdurur və bu fənnin mahiyyətini əsaslı şəkildə dəyişir. Əl əməyi hisslər, estetik zövq, ağıl, yaradıcı qüvvələrin inkişafının, yəni uşağın ümumi inkişafının vasitəsi kimi nəzərdən keçirilir, bütövlükdə isə vurğu yaradıcı təfəkkürün formalaşdırılmasına edilir. Burada tapşırıqlar uşağın hissi təcrübəsinin zənginləşməsi, texnoloji bacarıqların inkişaf etdirilməsi üçün nəzərdə tutulur. Belə ki, yaradıcılığın müvəffəqiyyəti birbaşa bu təcrübəyə və təəssüratlar ehtiyatına mütənəsisib olub, məqsədyönlü vizual qavrama vasitəsilə zənginləşməsi kurikulumun ən başlıca komponenti kimi çıxış edir. Müxtəlif materiallarla iş zamanı uşaqlar əşyaların forma xüsusiyyətlərinə diqqətlə nüfuz edə bilir, görkəmsiz olan hər bir əşyada gözəlliyi görməyi, hər bir işdə canlı həyatı hiss etməyi öyrənirlər.

Müasir pedaqoq-tədqiqatçılar yaradıcılıq və fəaliyyəti insan fəallığının əsaslı şəkildə bir-birinə əks formaları kimi adlandıraraq dəyişmə və ya uyğunlaşmaya istiqamətləndiyini qeyd edirlər. Uzun illərdir ki, intellektual yaradıcılıqda qabiliyyətlər sağlam düşüncə tərzinə görə müəyyənləşdirilirdi, yəni əqli qabiliyyətlərin səviyyəsi nə qədər yüksək olarsa, insanın yaradıcı şəkildə verdiyi xeyir də çox olar. Həqiqətən, insan intellektual ola bilər, lakin kreativ keyfiyyətlərə malik ola bilməz və ya əksinə. Belə ki, məsələn, Levinson-Lessinq (4, s.19) yaradıcı cəhətdən az məhsuldar olan alim-eruditləri “gəzən kitabxana” adlandırır, eyni zamanda onun fikrincə, operativ biliklərin “çoxluğu altında qalmayan” yaradıcı, səmərəli alimlər isə güclü fantaziyaya malik olub, bütün hər cür sorğuya çox gözəl cavablar verə bilirlər.

Müasir informasiyalı cəmiyyət insanın yaradıcı təfəkkürünün inkişafı yolu ilə gedir. Yaradıcı insan sosioma çox müvəffəqiyyətlə uyğunlaşır, mənfi hallara qarşı dura bilir, çətin vəziyyətlərdən müsbət çıxış yolu tapa bilir, öz imkanlarının realizəsinə, özünüinkişafa da qadirdir. Lakin yaradıcı düşüncə tərzinə malik olan insanın tərbiyəsi üçün cəmiyyətin tələbatının ödənilməsi məktəb təcrübəsində tam həyata keçirilmir.

Şagirdlərin yaradıcı potensialının inkişafı üçün ilk növbədə, fəaliyyətin məlumat bazasını təmin etmək vacibdir ki, bunun da əsasını biliklər təşkil edir. Onların səmərəli qavranılması bir çox amillərdən asılıdır. Onlardan ən mühümü təlim materialının elə formada çatdırılmasıdır ki, idrak fəaliyyətinin müxtəlif üsullarına malik şagirdlərin məlumatı qavraması və yenidən emal etməsi xüsusiyyətlərinə yüksək dərəcədə uyğun olsun. Ənənəvi şəkildə qurulan təlim düşüncə fəaliyyətinin vasitə və üsullarına yox, reproduktiv təfəkkürün inkişafına əsaslanır və əsasən alınan biliklərin məzmunu və həcminə yönəlir. Alimlər bu qənaətə gəlmişlər ki, müəllim hələ də bu gün fənn üzrə biliklərin zənginləşməsinə üstünlük verir, şagirdlər isə biliyi “hazır şəkildə” almağa yönəliirlər. Şagirdlərin fərdi idraki tədqiqat fəaliyyətinə cəlb edilməsi təkcə fənn sahəsi üzrə bilikləri fəal şəkildə mənimsəməyə deyil, həm də onlardakı yaradıcı potensialı inkişaf etdirməyə imkan verir.

Yaradıcı təfəkkürün və yaradıcı fəaliyyətin inkişafını psixoloji-pedaqoji yaş dövrünün xüsusiyyətləri, həmçinin bu yaş dövrünə uyğun yaradıcı inkişafın metod və vasitələri ilə həyata keçirmək vacibdir.

Kiçik məktəb yaşı dövründə insanın təbiətlə qarşılıqlı münasibətinin xarakteri haqqında ilkin təsəvvürlərinin əsası qoyulur, onun təbiətdə yeri dərk edilir, buna görə də bu yaş dövrü elmi dünyagörüşünün əsaslarının formalaşdırılması üçün senzitiv xarakter daşıyır. Yüksək idraki fəallıq, hər şeylə maraqlanmaq, təbiətlə tanış olmaq üçün uşaqlarda marağın olması ilə təfəkkürün təbiətsünaşlıq üzrə dünyagörüşünün genişləndirilməsi ekoloji mədəniyyətin inkişafında əsas rola malikdir. Uşaqlara ayrı-ayrı faktları və qanunauyğunluqları öyrətməklə tənqidi təfəkkürü inkişaf etdirmək çox çətinidir. A.Kassovski (2, s.34) qeyd edir ki, artıq erkən uşaqlıq dövründə uşağın təbii tələbatından istifadə edərək onun diqqətini ətraf aləmin əşya və hadisələrinə cəlb etmək lazımdır: “Uşaqlarda kəşf etmə sevincini oyatmaq çox vacibdir. İdarə etmək və əqli fəallığı fəaliyyətin ən müxtəlif növlərinin, uşaqlararası və uşaqlar-böyükərlərarası sosial ünsiyyətinin köməyi ilə rəğbətləndirmək olar” .

Yaradıcı təfəkkürün inkişafı üçün əhəmiyyətli imkanları fikrimizcə, məktəbdə texnologiya dərsləri açır. Əmək tədris fənni kimi intellektual fəaliyyətin təşkilini tələb edir ki, burada praktik işə qədər nə ilə məşğul olacağını başa düşməlisən ki, texnoloji zəncir dərk olunsun, bilik və bacarıqların formalaşdırılmasına imkan yaransın.

Bir çox tədqiqatçılar (Q.İ.Şukina, V.B.Bondarevski və b.) şagirdlərin yaradıcılığı probleminə toxunaraq hesab edirlər ki, məktəblilərin yaradıcı təfəkkürünün inkişafının mühüm vasitəsi – tədrisən mürəkkəbləşən problemli məsələlərin müstəqil həlli sistemidir. Bu məsələlərin mahiyyəti məsələnin şərtində verilən göstəricilərin bir neçəsinin əsasında və məsələnin tələbləri baxımından problemi həll etmək, axtarılanı tapmaq, bu zaman yaradıcı fəaliyyətin bir və ya bir neçə yaradıcı fəaliyyət prosedurunu həll etməkdir.

Birincisi, yaradıcılıq boş yerdən yaranmır, texnologiya müəllimi ən başlıcası, maraqla işləmək arzusunu formalaşdırmalıdır. Biz 1-4-cü sinif şagirdləri ilə işləyirik, texnologiya dərsləri ilə paralel olaraq şagirdlər dərnəklərdə, sərgilərdə, ekskursiyalarda, məktəbyanı sahələrdə işləməyə cəlb edirlər.

İkincisi, kabinetlərdə rahat və təhlükəsiz atmosfer yaratmaq çox vacibdir: estetik cəhətdən düşünülmüş tərtibat (cədvəllər, texnoloji xəritələr, şagird və müəllimlərin işləri, çoxlu sayda qulluq edilən güllərlə bəzədilən stendlər və s.) gözoxşayan əyani vəsaitlər, paylama materialı, həmçinin yaradıcılıq üçün istifadəsinə icazə verilən materiallar – bütün bunlar tam dəyərli uşaq əməyi üçün real imkanlar açmağa imkan verir.

Üçüncüsü, texnologiya müəlliminin dərstdə psixoloji cəhətdən rahat atmosferi təmin etməsi çox vacibdir, belə ki, hər bir şagirdə hörmətlə münasibət göstərməli, ona verilən tapşırıqların müvafiqliyinə əminlik hissələrini əldə etməlidir. Bu zaman “Ədalətlik sindromu”ndan istifadə edilməlidir: sinif görür ki, müəllimin sinifdə “sevimli şagirdləri yoxdur”, o, qayğıkeşdir, qiymətlərində ədalətlidir, yaradıcı təşəbbüsləri dəstəkləyir, qeyri-adi fikirləri tənqid etmir, zəif oxuyan şagirdlərə öz həmyaşıdlarından geridə qalmağa aparan, yaxşı qarşılanmayan qiymətlərdən qaçmağa kömək edir.

Texnologiya dərslərində işin təşkilinin yaxşılaşdırılması üçün bir sıra qaydaların gözlənilməsi vacibdir.

Yamsılama üçün nümunə olmaq: Müəllim üçün iş prinsiplərini peşəkarcasına nümayiş etdirmək, sərgilərdə işlərini nümayiş etdirmək çox vacibdir.

Tərəddüdləri rəğbətləndirmək: Uşaqlar heç bir anda istənilən tərəddüdə məruz qalmamalı, hər bir obyektə tapmağı bacarmalı, çıxış yolunu, düzgün həllini özü tapmalıdır.

Səhvlər etməyə icazə verməli: Şagird risk etməkdən qorxmamalı, asılı olmadan düşünməkdən qorxmamalıdır. Müəllim isə dərslərdə kəskin fikir söyləməkdən, uşaqların yaradıcı fəallığına təzyiq etməkdən çəkinməlidir.

Ağıllı axtarışı rəğbətləndirmək: Öz şagirdlərini risk etməyə sövq etməli, hətta bu zaman onları rəğbətləndirməklə müəllim onlara öz yaradıcı potensialını açmağa kömək etməlidir. Problemi ilk olaraq tapan, formulə və təklif edənin bacarığını xüsusi qeyd etməlidir.

Yaradıcı fikirləri və yaradıcı fəaliyyətin nəticələrini rəğbətləndirmək: Uşaqlara tapşırıqlar verməklə başa salmaq lazımdır ki, onlardan tək-cə fənnin əsasını təşkil edən biliklərin nümayişi deyil, həm də rəğbətləndiriləcək yaradıcılıq elementləri də tələb olunur.

Maneələrə qarşı çıxmağa hazırlamaq: Yaradıcılıq – tək-cə yaradıcı şəkildə düşünməkdən getmir, həm də maneəyə, çətinliyə rast gələndə təslim olmamaq, qorxmada öz fikrində qalmaq, tanımaya nail olmaqdır.

Yaradıcı fəaliyyətə motivasiyanı yüksəltməkdə ən səmərəli metod olan layihələr metodundan istifadə çox kömək edir.

Biz öz məqaləmizdə quraşdırma vərdislərinin inkişafına xidmət edən tapşırıqlardan nümunəyə üstünlük verməyə çalışacağıq. Bu mövzu ətrafında tapşırıqların yerinə yetirilməsi şagirdlərin fəaliyyətini özündə əks etdirir ki, məqsəd müəyyən bilik, bacarıq və vərdisləri qazandırmaqdan ibarətdir. Bu tərzdə tapşırıqların yerinə yetirilməsi müxtəlif zaman müddəti tələb edir ki, bu da tapşırığın məzmunundan irəli gəlir, bunlar isə adətən öz həcminə görə çox da böyük olmamalıdır. Tapşırıqların seçiminin şagirdlərin yaş və fərdi xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla edilməsi çox vacibdir. Tapşırıqlarla işləməyin iki variantı mövcuddur: birincisi - layihənin yerinə yetirilməsi prosesinə tapşırıqların daxil edilməsi, ikincisi - tapşırıqların layihələrlə tanışlıqdan əvvəl yerinə yetirilməsidir. Üçüncü variant daha uğurlu hesab edilir. Hər bir tapşırıqda şagirdin fəaliyyətinin hansı xarakterdə olacağı (fərdi və ya qrupşəkilli), tapşırığın məqsədi, onun yerinə yetirilməsi üçün hansı material və avadanlıq tələb olunacağı qeyd edilir. Tapşırıqların seçimində onların aktuallığı, əhəmiyyəti və praktik faydalılığını nəzərə almaq çox vacibdir. Məsələn: “Quraşdırma və modelləşdirmə” bölməsində belə tapşırıqlar verilə bilər: özün üçün, anan üçün, nənən üçün önlüyü modelləşdir. Variantlar müxtəlif ola bilər: döş qəfəsini örtən önlük və ya onsuz, bir rəngli (saya parça) və ya bəzəkli önlük ola bilər.

Nəzərdən keçirdiyimiz fəaliyyətdə həm bilik, həm də yaradıcılıq təcrübəsi əldə edilir. Praktiki işlərin bir hissəsi, yəni çox vaxt tələb edən işlər ev şəraitində yerinə yetirilir. Bu isə uşaqların valideynlərlə ünsiyyətinə yol açır. Yerinə yetirilən bütün tapşırıqlar yaradıcı işlər olub, şagirdlərin bacarıqlarının sayını artırır ki, bunlardan da tədricən, zaman-zaman istifadə etmək olar, yəni: naxışsalma bacarığından otağın interyerinin və ya tikiş məmulatının tərtibi üçün ideal şəkildə yararlanmaq olar.

Layihələr metodunun bu dərslərdə istifadəsi çox əhəmiyyətlidir, belə ki, bu metod məktəblilərə imkan verir ki, bütün layihə - texnoloji zəncirində - ideyadan onun modeldə realizəsini, məmulatda (əməyin məhsulunda) praktiki fəaliyyətin təşkilini sistemli şəkildə mənimsəmiş olsunlar. Bu yanaşmanın başlıca xüsusiyyəti – təlimi fəallaşdırmaqla ona tədqiqatçılıq, yaradıcılıq xarakteri, şagirdlərə isə öz idraki fəaliyyətinin təşkilində təşəbbüskarlıq imkanı

verməkdir. Yaradıcı layihə - hər bir şagirdin özünü ifadəsi üçün ən yaxşı yaradıcı vasitədir. Layihələr metodu şagirdlərin yekun müstəqil işi kimi deyil, layihələşdirmə və məmulatın hazırlanması vərdişlərini qazanmağa imkan verən üsul kimi nəzərdən keçirilir ki, bu da şəxsiyyətin fərdi və gələcəkdə bütövlükdə cəmiyyətin tələbatlarının ödənilməsi üçün, başqa sözlə: “Mən öz dünyamı faydalı, özüm üçün və başqaları üçün gözəl və rahat edəcəyəm” fəaliyyətinə rəvac verir.

Dərslərdə qrupşəkilli layihələrə xüsusi diqqət yetirilir. Yaradıcı kollektivlərdə dostluq, qarşılıqlı hörmət, hissi yaxınlaşma, qarşılıqlı anlaşıma, inam yaranır ki, burada şagirdlər ünsiyyət və birgə yaradıcılıq üçün səmərəli formalardan istifadəyə yönəldirlər.

Pedaqoji fəaliyyətin məqsədi – texnologiya dərslərində şagirdlərin texnoloji bacarıqlarının inkişaf etdirilməsidir. Şagirdin qabiliyyətindən yaradıcılığına bilik, bacarıq və vərdişlərin müvəffəqiyyətlə əldə olunması, nəticədə uşağın maraqlı, qeyri-adi, fərqli bir şəxsiyyət kimi yetişməsinə səbəb olur. Bu isə təşəbbüskar, sahibkar və səriştəli mütəxəssisə doğru gedən yoldur. Həmçinin yaradıcılığa yönələn şagirdləri müstəqil əmək fəaliyyətinə hazırlayır, məktəbi bitirdikdən sonra onların həyatda çətinlik çəkmədən hər bir situasiyaya uyğunlaşmasına kömək edir. Bu gün artıq sübut olunmuşdur ki, yaradıcılığa hazırlanan insanlar elmdə, istehsalatda öz yerlərini daha tez tapır, öz peşələrini daha yaxşı mənimsəyir, daha çox xeyir verə bilirlər.

Müasir dövrdə texnologiya müəllimi qarşısında aşağıdakı vəzifələr qoyulur:

- şagirdləri yaradıcı işə alışdırmaq;
- müəllimin yaradıcı təfəkkürünün formalaşmasına istiqamətlənmiş uşaqlarla işin texnologiyasını öyrənmək;
- yaratmaq, özünürealizə vərdişlərini inkişaf etdirmək.

Texnologiya dərslərində işin gedişində adətən aşağıdakı problemlər meydana çıxır:

-fəaliyyətə daxili motivasiya yaranmır və ya şagird şablon üzrə işləyir (qiymət xatirinə tapşırığı yerinə yetirir, onda özünüdərkə, özünütəkmilləşməyə səy olmur);

- şagird nəzəriyyəni təcrübəyə tətbiq edə bilmir;
- şagird praktik fəaliyyət qarşısında qorxu hissi keçirir.

Bu problemləri həll etməklə, uğuru təmin edən bir sıra amilləri müəyyən edə bildik.

Texnologiya dərsləri – bir həyat dərsidir. Bu məktəb fənni qızlara ən zəruri bilik və bacarıqlar verir ki, gündəlik həyatda hər gün onlar üçün zəruri olub, bütün bölmələr və mövzular yaradıcı layihələşdirmə üçün ideal olaraq yarayır. Yalnız praktik fəaliyyətdə qabiliyyətlər formalaşır, onlar uyğun olmayan konkret fəaliyyətdən kənar yaranmır və yaradıcı qabiliyyətlər istisna

edilmir. Uşaqlara yaratmağı öyrətmək lazımdır, bunun üçün onlara ən zəruri bilik və təcrübəni vermək lazımdır. Texnologiya dərslərində problem situasiyalar yaratmaq lazımdır ki, burada şagirdlər əvvəllər qazanmış olduqları bilikləri yeni situasiyalarda istifadə edə bilsin, tez zamanda onun həlli yolunu tapmağı öyrənsinlər və bir neçə variantı təklif edə bilsinlər.

Texnologiya dərslərində yaradıcı qabiliyyətlərin inkişafına daim diqqət və sistemli iş uşaq qəlbini genişləndirir, onu daha zəngin və mənəvi cəhətdən daha da ifadəli edir ki, bu da öz növbəsində əsil şəxsiyyətin yetişməsinə xidmət edir.

ƏDƏBİYYAT

1. *Азарова Л.Н.* Как развивать творческую индивидуальность младших школьников // Начальная школа, 1998, № 4, с.80-81
2. *Байбародова Л.В., Серебрянников Л.Н.* Обучение технологии в средней школе: методическое пособие. М.: Владос, 2002
3. *Выготский Л.С.* Воображение и творчество в детском возрасте. М., 1991
4. *Коньшева Н.М.* Методика трудового обучения младших школьников. М.: Академия, 1999
5. *Эльконин Д.Б.* Психология обучения младшего школьника. М., 1997
6. *Аğayev Ş.O.* İbtidai siniflərdə şagirdlərlə əməli işlərin təşkili texnologiyaları. Bakı, 2011
7. *Orucov Z., Rzayeva Y.* Texnologiya: Dərs vəsaiti. Bakı, 2006